

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public și opțiuni de politici.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile” implementat de Transparency International – Moldova și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Reglementările privind selectarea conducătorului Autorității Naționale de Integritate pot fi îmbunătățite: recomandări de ordin general și particular

La 5 aprilie, curent, în baza cererii de demisie, a încetat mandatul președintelui Autorității. Cu regret, până în prezent, concursul pentru suplینirea funcției nu a fost lansat, Consiliul publicând, la 21 iulie, curent, pentru consultare publică, proiectul Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate. Aprobarea Regulamentului și a tematicii de concurs, dar și a componenței comisiilor de organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a lucrărilor și de soluționare a contestațiilor, ține de competența Consiliului în virtutea art. 12 alin. (7) lit. a) din Legea nr. 132/2016, legea citată conținând, în articolele 10-13, mai multe prevederi relevante procedurilor de numire în funcție a conducerii Autorității. Proiectul Regulamentului dezvoltă norme privind modul de lansare a concursului, de organizare și desfășurare a probei scrise și interviului, dar și de validare a rezultatelor concursului. Proiectul poate fi îmbunătățit, mai multe recomandări conținându-se în prezentul observator de politici publice.

Contextul

În conformitate cu art. 9 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Autoritatea este condusă de un președinte, asistat de un vicepreședinte, care sunt numiți în funcții de Președintele Republicii Moldova la propunerea

Consiliului de Integritate. Durata mandatului președintelui și a vicepreședintelui este de 5 ani, fără posibilitatea numirii pentru un alt mandat. Mandatul vicepreședintelui se încheie odată cu mandatul președintelui, însă acesta continuă să-și exercite atribuțiile până la numirea unui nou vicepreședinte.

La 5 aprilie, curent, în baza cererii de demisie, a încetat mandatul președintelui Autorității.¹ Cu regret, până în prezent, concursul pentru suplینirea funcției nu a fost lansat, Consiliul publicând, la 21 iulie, curent, pentru consultare publică, proiectul Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate.²

Aprobarea Regulamentului și a tematicii de concurs, dar și a componenței comisiilor de organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a lucrărilor și de soluționare a contestațiilor, ține de competența Consiliului în virtutea art. 12 alin. (7) lit. a) din Legea nr. 132/2016, legea citată conținând, în articolele 10-13, mai multe prevederi relevante procedurilor de numire în funcție a conducerii Autorității.

Recomandări de ordin general

Este de menționat că, în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 100/2017, la elaborarea unui act normativ trebuie să se respecte următoarele principii:

- constituționalitatea;
- respectarea drepturilor și libertăților fundamentale;
- legalitatea și echilibrul între reglementările concurente;

¹ Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la încetarea mandatului președintelui Autorității Naționale de Integritate, nr. 408/2022, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 106-114, art. 187.

² Autoritatea Națională de Integritate, Anunț: Societatea civilă este invitată să consulte și să vină cu recomandări la proiectul Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate, 21/07/2022, <https://ani.md/ro/node/2606>, Proiectul Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate, https://ani.md/sites/default/files/REGULAMENT%20CONCURS%20RO_0.pdf

- oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice;
- asigurarea transparenței, publicității și accesibilității;
- respectarea ierarhiei actelor normative.

Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care:

- proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune;
- proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

Astfel, la definitivarea proiectului, trebuie de reconsiderat prevederile care contravin actelor normative de nivel superior.

În condițiile articolelor 41, 45-46 din Legea nr. 100/2017, dispozițiile generale ale actului normativ sunt prevederile care:

- determină obiectul, scopul și domeniul de aplicare;
- orientează întreaga reglementare;
- explică termeni (noțiuni) și definesc concepte.

În ceea ce privește dispozițiile de conținut, acestea sunt reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ și care stabilesc:

- reguli;
- drepturi și obligații, precum și modul de realizare a acestora;
- consecințele juridice ale nerespectării regulilor, drepturilor și obligațiilor.

Potrivit exigențelor tehnicii legislative, expunerea dispozițiilor de conținut trebuie sistematizată într-o succesiune logică, dispozițiile de drept material precedându-le pe cele de ordin procedural. Succesiunea logică se bazează pe o analiză juridică temeinică, pe stabilirea naturii și instituțiilor și a relațiilor dintre acestea.

Pornind de la aceste rigori, trebuie revizuită structura proiectului. Normele din punctele 5-6 sunt mai potrivite în cuprinsul dispozițiilor de conținut, secțiunea „Organizarea concursului” urmând să fie intitulată „Lansarea concursului”, pe când normele din punctele 10-16 sunt mai potrivite în cuprinsul dispozițiilor generale, fiind de orientare generală și referindu-se la toate etapele concursului. Înainte de expunerea prevederilor referitoare la Comisii, este de recomandat completarea actului cu un punct care ar avea următorul conținut: „În vederea organizării și desfășurării concursului, Consiliul înființează comisii de organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a

lucrărilor și de soluționare a contestațiilor, adoptând hotărâri în acest sens.” Totodată, în tot cuprinsul Regulamentului, după caz, este necesar de specificat comisia cu indicarea denumirii corecte a acesteia.

Revenind la dispozițiile generale, în ceea ce privește pct. 7 – normele trebuie excluse, acestea încetând să fie justificate urmare a recentelor modificări ale prevederilor din art. 12 alin. (1) din Legea nr. 132/2016. Președintele Republicii Moldova și-a desemnat un reprezentant în Consiliu, care este plenipotent în organizarea și desfășurarea concursului.³

Cu referire la punctele 17-18 – normele pot fi excluse, fiind suficientă menținerea, în dispozițiile generale, într-un punct separat, a unei trimiteri generale, în condițiile art. 55 din Legea nr. 100/2017, la Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în conformitate cu care se vor declara și soluționa conflictele de interese de către toate persoanele (subiecți ai declarării) care vor participa la organizarea și desfășurarea concursului.

Este imperioasă specificarea, în dispoziții finale, în condițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, a datei intrării în vigoare a Regulamentului, preferabilă fiind data publicării. Potrivit art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Este de menționat că Regulamentul urmează a fi supus expertizei juridice și înregistrării de stat în temeiul art. 37 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 și în condițiile Regulamentului privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1104/1997.

La definitivarea proiectului, este de recomandat ordonarea anexelor. În Regulament, în redacția sa actuală, lipsește trimiterea, dar și propriu-zisă anexă nr. 5, precum și trimiterea la anexa nr. 7. În corespundere cu art. 49 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 100/2017, anexa trebuie să aibă un temei-cadru în textul actului normativ și să se refere exclusiv la obiectul determinat prin norma de trimitere. Dacă un act normativ are mai multe anexe, acestea sunt însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, în ordinea în care au fost enunțate în text.

Potrivit art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, conținutul proiectului de act normativ trebuie expus într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație. Proiectul conține erori. Cu titlu de exemplu, chiar în denumire, redacția corectă este

³ Decretul Președintelui Republicii Moldova privind desemnarea unui membru al Consiliului de Integritate, nr. 340/2022, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 40-44, art. 53.

„președinte al”, iar, în pct. 1, este necesar de substituit cuvintele „funcțiilor de președinte a” cu cuvintele „funcției de președinte al”. Astfel, la definitivarea proiectului, este necesară redactarea întregului text.

Recomandări de ordin particular

La pct. 1 subpct. 1) – normele sunt repetitive, reproducând cele conținute în enunțul anterior în care se specifică denumirea actului. La pct. 1 subpct. 2) – Legea nr. 132/2016 a delegat Consiliului competența de a reglementa modul de desfășurare a concursului, nu și de numire în funcție. Cel din urmă aspect este de competența Președintelui Republicii Moldova, este reglementat prin art. 13 din Legea nr. 132/2016 și nu poate fi dezvoltat printr-un act normativ subordonat legii. Este mai potrivită, în nuanțarea domeniului de aplicare al actului normativ, enumerarea aspectelor reglementate de fiecare din secțiunile Regulamentului. Eventual, pct. 1 ar putea fi expus în următoarea redacție: „Prezentul Regulament are drept scop reglementarea modului de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate (Autoritate) și stabilește modul de lansare a concursului, de organizare și desfășurare a probei scrise și probei interviului, precum și de validare a rezultatelor concursului.”.

La pct. 6 subpct. 3) – este de recomandat excluderea normelor. De obicei, cu referință la persoană, prin profil se înțelege profilul psihologic al acesteia, care nu poate fi nuanțat decât de specialiști în domeniu. Orice încercare a Consiliului de a trasa profilul ideal, dar și de a evalua măsura în care profilul candidatului corespunde cu cel ideal, este îndoielnică, dar și inutilă. Important este ca candidații să fie eligibili în sensul legii, condiție acoperită prin normele din subpct. 6) - „condițiile de eligibilitate prevăzute de art. 10 din Legea nr. 132/2016”.

La pct. 8 subpct. 8) – este necesară excluderea cuvintelor „și vorbește în” astfel încât prevederile să corespundă întocmai art. 10 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 132/2016. De altfel, în accepțiunea generală, cunoașterea unei limbi presupune înțelegere/vorbire/lectură/scriere.

Pornind de la prevederile art. 10 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, este de recomandat să se specifice că dovada îndeplinirii cerințelor specificate la pct. 8 subpunctele 6) și 9) se face în baza unei declarații pe propria răspundere, cu referințe la modelele conținute în anexa nr. 3 (pentru subpct. 6)) și anexa nr. 2 (pentru subpct. 9)). În ceea ce privește anexa nr. 2 – aceasta ar urma să fie revăzută esențial, cele conținute în subpunctele 1)-3) fiind probate prin cazier judiciar și certificat de integritate. Respectiv, și denumirea declarației nu mai este corectă, cea din urmă condiție (condiție conținută în subpct. 4) nereferindu-se la noțiunea de reputație ireproșabilă în sensul art. 10 alin.

(2) din Legea nr. 132/2016. În același sens, de revăzut pct. 22 subpct. 8) din Regulament, care ar putea fi expus în următoarea redacție: „declarația pe propria răspundere privind lipsa, până în anul 1991, a statutului de colaborator operativ al serviciilor de informații, de agent sub acoperire sau de informator în cadrul acestor servicii, conform anexei nr. 2 la Regulament. Evident, aceste modificări determină necesitatea modificării anexei nr. 1 la Regulament.

La pct. 10 subpct. 4) – este de expus în următoarea redacție „în privința candidaților, inițiază verificarea în condițiile Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, solicită certificatul de integritate și certificatul de cazier privind integritatea profesională, precum și decide asupra admiterii la concurs;”. În condițiile Legii nr. 271/2008, Consiliul are anumite obligații în inițierea și desfășurarea procedurilor de verificare, obligații care trebuie să fie asigurate. În ceea ce privește, solicitarea certificatului de integritate și a certificatului de cazier privind integritatea profesională, obligația derivă din art. 11 alin. (2) lit. a) din Legea integrității, nr. 82/2017.

La pct. 13 – este de recomandat excluderea primului enunț. Regulamentul este act normativ și poate deveni executoriu, cel devreme, din momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În ceea ce privește hotărârile Consiliului privind aprobarea componenței nominale a comisiilor, acestea sunt acte cu caracter individual și pot deveni executorii, cel devreme, din momentul adoptării, însă, derivând din Regulament, nu pot fi adoptate decât după intrarea în vigoare a Regulamentului. Respectiv, este de recomandat excluderea anexei nr. 2 la Hotărârea Consiliului - a se vedea ultima filă din documentul supus consultării publice.

La pct. 14 subpct. 4) – de expus cuvintele „exercită alte funcții conform hotărârii Consiliului” într-un subpunct separat. Totodată, este de recomandat excluderea subpct. 5), aceasta nefiind atribuție ci obligație-principiu, care se regăsește în pct. 4.

La pct. 19 subpct. 4) – de expus în următoarea redacție – „să declare orice relație de afiliere, inclusiv de rudenie/afinitate, cu organizatorii concursului, conform anexei nr. 6 la Regulament.” În organizarea și desfășurarea concursului, candidații nu sunt factori de decizie și, respectiv, nu pot fi în situații de conflict de interese. Drept urmare, candidații nu sunt cei care trebuie să-și declare interesele personale sau situațiile de conflict de interese. În aceeași ordine de idei – de revăzut conținutul anexei nr. 6, pct. 22 subpct. 12), precum și textul anexei nr. 1.

La pct. 20 – de expus în conformitate cu art. 11 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 – „Cererea de participare la concurs, însoțită de actele doveditoare și declarație de avere și interese personale pentru anul fiscal precedent și la data depunerii dosarului, se depune la Autoritate în

termen de 20 de zile de la data publicării anunțului.”. În aceeași ordine de idei, este necesar de revăzut pct. 22 subpct. 13) din Regulament, care poate fi expus în următoarea redacție: „declarația de avere și interese personale în conformitate cu anexa nr. 1 la Legea nr. 133/3017.” Respectiv, este de exclus anexa nr. 7, dar și de revăzut textul anexei nr. 1.

La pct. 23 – de exclus normele, acestea fiind inutile. Aceeași recomandare reținem și pentru pct. 24 - normele sunt inutile atât timp cât, în tot cuprinsul Regulamentului, nu se face nicio referire la Registru, operându-se cu lista candidaților admiși la concurs, lista candidaților admiși la proba interviului.

La pct. 27 – normele contravin 10 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 - dovada îndeplinirii acestei cerințe se face în baza unei declarații pe propria răspundere.

La pct. 28 – prevederile contravin art. 11 alin. (5) din Legea nr. 132/2016. De expus în următoarea redacție: „În cel mult 10 zile după expirarea termenului de depunere a cererilor de concurs, Consiliul, în ședință publică, examinează dosarele depuse, decide asupra admiterii candidaților în concurs și, în privința candidaților admiși, inițiază verificarea în condițiile Legii nr. 271/2008, precum și solicită certificatul de cazier de integritate profesională și certificatul de integritate”.

La pct. 29 – condiția din subpct. 2) include condiția din subpct. 1). Este de recomandat expunerea în următoarea redacție „Consiliul adoptă hotărârea privind extinderea cu 10 zile a perioadei de depunere a dosarelor, dacă la concurs au fost admiși mai puțin de doi candidați.”.

La pct. 31 – Potrivit art. 11 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, proba scrisă trebuie să fie organizată în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la stabilirea listei candidaților admiși la concurs. Este de recomandat expunerea primului enunț în următoarea redacție: „Proba scrisă de organizează în termen de 5 zile lucrătoare de la stabilirea listei candidaților admiși la concurs.”.

La pct. 33 – de revăzut normele astfel încât acestea să fie conforme art. 11 alin. (8) din Legea nr. 132/2016. Potrivit normelor citate, subiectele de concurs la proba scrisă se stabilesc pe baza tematicii de concurs, astfel încât să se determine atât cunoștințele de specialitate ale candidaților, cât și calitățile manageriale ale acestora.

La pct. 37 – excluderea celui de-al doilea enunț – din câte înțelegem, se are în vedere lista publicată în condițiile pct. 30.

La pct. 39 – în corespundere cu art. 55 din Legea nr. 100/2017, trimiterea la un act normativ trebuie să conțină denumirea, numărul și data adoptării. Respectiv, trimiterea corectă este - Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de

pașapoarte. Ar fi important ca, în sală, să nu aibă acces alte persoane decât candidații admiși și organizatorii. Or, doar în raport cu cei din urmă, candidații și-au declarat relațiile de afiliere, prin aceștia înțelegându-se membrii Consiliului, Comisiilor, Secretariatului, nu și alte persoane desemnate. Aceeași recomandare reținem și la pct. 41 subpct. 3) în partea ce ține de „persoana desemnată din secretariatul Autorității.”. Suplimentar, la pct. 41 subpct. 3) – de specificat al cui acord este necesar candidatului pentru a părăsi sala.

La pct. 46 – este de recomandat excluderea primului enunț, normele fiind mai potrivite în pct. 47, în care se regăsesc.

La pct. 47 – în cel de-al doilea enunț, de substituit cuvintele „Comisia pentru proba scrisă” cu cuvintele „Comisia de soluționare a contestațiilor”.

La pct. 49 – în cel de-al doilea enunț, de exclus cuvintele „, la fiecare funcție publică din concurs”. Concursul nu se organizează pentru alte funcții decât pentru funcția de președinte al Autorității. În aceeași ordine de idei, de exclus cel de-al doilea enunț din pct. 51, cuvintele „pentru una sau ambele funcții” din pct. 57, dar și cuvintele „sau vicepreședinte” din pct. 65. Revenind la pct. 49, în general, ar fi de recomandat de revăzut normele - ar fi mai bine de specificat rezultatul minim care este considerat suficient pentru promovarea probei scrise, toate persoanele care l-au acumulat urmând a fi admise la interviu.

La pct. 52 subpct. 2) – etica, integritatea și reputația profesională sunt valori-cheie pentru serviciul public care nu pot fi evaluate, acestea servind drept condiții de eligibilitate. Astfel, în sensul art. 3 și art. 11 alin. (2) lit. a) din Legea integrității, nr. 82/2017, dar și în sensul art. 10 alin. (2) din Legea nr. 132/2017, integritatea și reputația profesională se dovedește prin certificatul de integritate, certificatul de cazier privind integritatea profesională, cazierul judiciar. În același scop servesc avizele SIS întocmite urmare a verificării candidaților. Orice informații în dezavantajul candidatului nu pot să aducă decât la neadmiterea în concurs, excluderea din concurs sau refuzul în numire. Respectiv, urmează a fi revizuită și anexa nr. 9 la Regulament.

La pct. 60 – trimiterea corectă este art. 11 alin. (10) din Legea nr. 132/2016.

La pct. 61 – este de recomandat excluderea celui de-al doilea enunț.

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
MOLDOVA

Str. „31-August 1989”,
nr.98, of. 205, Chișinău,
MD-2004, Rep. Moldova

+373 203-484
office@transparency.md
www.transparency.md